Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: A magyar tudományosság válsága

Forrás: Az Ujság

Bp. (Hely) | 1920 XI – 28 (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 001

Hely

Idő "1920"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

A magyar tudományosság válsága.

Tudományos intézményeink magárahagyottsága. — A kutató munka megnehezedése.

A jelen minden nyomorusága között a jobb jövő előkészitője a magyar tudományosság. Tanulságosnak tetszett, hogy tudományos életünk legkiválóbb képviselőitől megkérdezzük, miként viseli tudományuk az élet elviselhetetlen nehézségeit, mennyire neheziti meg munkájukat és az állapotok megjavulása érdekében micsoda intézkedéseket látnak szükségesnek. Az alább következő s még egy második közleményben ezután sorra kerülő nyilakozatok adják meg kérdéseinkre a választ. Kiderül belőlük, hogy tudományos intézményeink teljesen magukra hagyottan állnak. Sem az állam, sem a külföld nem segiti őket kellő mértékben. Pedig hát tudjuk, hogy a külföld — elsősorban Amerika — nem keveset tett már eddig is például az osztrák tudományos élet érdekében. Amerika és más boldog államok segitségét megnyernünk, azt hiszszük, nekünk is sikerülhetne kellő összeköttetések megmozditásával. Éppen a nyilatkozó tudósok egyike, *Kövesligethy* Radó állapitja meg igen érdekes válaszában, hogy az ő tudományos intézete semminek sem látja hiányát, hála az Európaszerte ismert és nagyrabecsült tudós messzire nyuló összeköttetéseinek. A szót azonban vendégeinknek adjuk át:

Korányi Sándor dr. báró,

egyetemünk európai hirü belgyógyásza:

— A legnagyobb baj a pénzhiány. A tudományos kutatásokhoz nélkülözhetetlen szakkönyvek és külföldi folyóiratok beszerzése szinte lehetetlen, bár a kormány adott valami keveset e czélra. Pedig állandóan szemmel kellene tartani a külföldi szakirodalmat. Most, hogy a *Rockefeller-intézet elhatározta, hogy amerikai és angol munkákkal segit bennünket,* talán javulni fog a helyzet, bár a franczia szakirodalom teljes hiánya és a német megfizethetetlensége még mindig pótolhatatlan hiányt jelent. Hazai iradalom a mai papir- és nyomdaviszonyok mellett persze egyáltalában nincsen. A másik nagy baj *a komoly tudományos eszközökbeni hiány.* [illegible] *nem tud dolgozni,* mert a régi eszközök elromlottak, részben elkoptak, ujakkal pedig nem lehet őket pótolni, mert a medikusoknak bizony most inkább czipőre kell a pénz. Különösen érezhető ez az optikai és precziziós müszerekben, melyeket eddig mindig külföldről szereztünk be. Sajnos, a mai valutaviszonyok mellett ez lehetetlen. Hogy mindezeken a bajokon hogy lehet segiteni, azt *nem tudom.*

Preisz Hugó dr.

egyetemi tanár, az egyetemi bakteriológiai intézet vezetője:

— A kisérletezéshez szükséges anyagok hiányoznak. *A kisérleti állatok egy része ma élelmiczikk.* Példa rá a házinyul. Egy fehér egér azelőtt 1—2 hatosba került, ma 20 korona. Egy 10 grammos orvosságos üveg 2—3 korona. A szérumtermeléshez szükséges lovak élelmezése majdnem lehetetlen. Nagy baj az is, hogy mindenkit a maga gondjai kötnek le. Otthon télikabátban kell ülni. Az állami ellátás nagyon kevés, többre számitottunk. Mégis mi teoretikusok egy szemponthól irigylésre méltók vagyunk. Mi ha valami ujat vagy érdekeset fedezünk fel, akkor meg vagyunk elégedve és nem törődünk egyébbel.

Farkas Géza dr.

egyetemi tanár, az élettan előadója:

— A helyzet szomoru és sivár. A fiziológia tanitásához szükséges élőszervezetbeli produktumokkal, ferhérje-féle preparátumokkal teljesen meg vagyunk akadva. Készülékeink nagyrésze már használhatatlan és kijavittatni nem tudjuk, mert azokkal a németországi gyárakkal, a melyek apparátusainkat szokták szállitani, összeköttetésbe lépni nem lehet. Megtörtént hogy egy-egy készüléket elküldtünk kijavitás végett Németországba, azóta 3—4 esztendő mult el és a készüléket még ma sem kaptuk meg. Finom üvegekből telitjesen kifogytunk, a réz hiányát pedig már a háboru óta érezzük. Higany sincs, vagy ha van is, azt megfizetni lehetetlenség. Hogy csak egyet emlitsek: évi dotácziónk 4000 korona s ezzel szemben egyetlen tankönyv ára 700 korona, egy kilogramm Merk-féle lug 490 koronába kerül s egy tanév alatt nyolcz kilogramm Merk-féle lugra van szükség. Fe[illegible]tőanyagaink sincsenek, pla[illegible]akarnók szerezni, négy évi [illegible]tségelyeket pedig, ha be[illegible]tségelyért kifizetnünk. Az[illegible]dotácziónkat kellene egyetlen[illegible]zelni egy *laboratóriumot,* [illegible]után mindezekhez tessék elkéi[illegible] *tantermeket és a munka-a melyben nem fütenek, hideg*[illegible]n ebből az ifjuságból, a *kedv teljes hiányát.* Hogy azt[illegible]böző okok miatt megrövi-mely, erről az egyetemről a külör[illegible]kikerül, milyen orvosok ditett tanévek hallgatása után[illegible]rikától kapunk valami lesznek? *Hir szerint most An*[illegible]zélra. Ha a külföld se-*segitséget tisztára tudományos*[illegible]ődni, akkor lehet re-gitsége többször meg fog ismét[illegible]mélni a javulást.

Ferenczi Zoltán dr.,

az egyetemi könyvtár igazgatója:

— A legnagyobb baj a valutaromlás. Azt is horjóformán csak német könyvet lehet ribilis áron. A kereskedők ugyanis a ferenczia. E miatt márka kurzusához még tizenöt százalékot csapnak. Szomoru, de való: nem tudunk hozzájutni az idegen folyiratokhoz, pedig az irodalom és a tudomány ezekben a folyóiratokban van letéve. Tudósaink egyáltalán nem tudnak hozzáférni az ujabb müvekhez. Fixfizetésen könyvet, ber ma szinte egyáltalán nem vehet ide[illegible]olcz-tizezer mert nem telik erre a luxusra. Régebben [illegible]árolni. Ma koronáért egész könyvtárakat lehetett v[illegible]észettudo-szó sem lehet erről. Főleg az orvosi és ter[illegible]oslásnak mányi könyveknek hiányát érezzük. Az o[illegible]felemeléshez két módja volna: az állami dotáczió lényeges[illegible]n termelése, a mi eddig nem történt meg, másrészt ol[illegible]aluta mészetü *internacziónális megállapodás, hogy a valuta árfolyamánál alacsonyabb áron lehessen könyvet vásárolni.* A magam részéről többizben tettem előterjesztést az entente-missziónak, de nem értem el lényegesebb sikert. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az amerikai Carnegie-Institution megküldi a kiadásában megjelent tudományos folyóiratokat, azonkivül a Smithsonian-Institution csereviszonyba lépett velünk. *A külföldi egyetemek közül eddig csak a német egyetemekkel indult meg a csereviszony.* Onnan is csak a doktori értekezéseket kapjuk. Egyébként éledőben van a könyvforgalom és *az a reményem, hogy hamarosan kilábolunk a kritikus helyzetből.*

Pogány Béla

egyetemi tanár, a kisérleti természettan előadója: